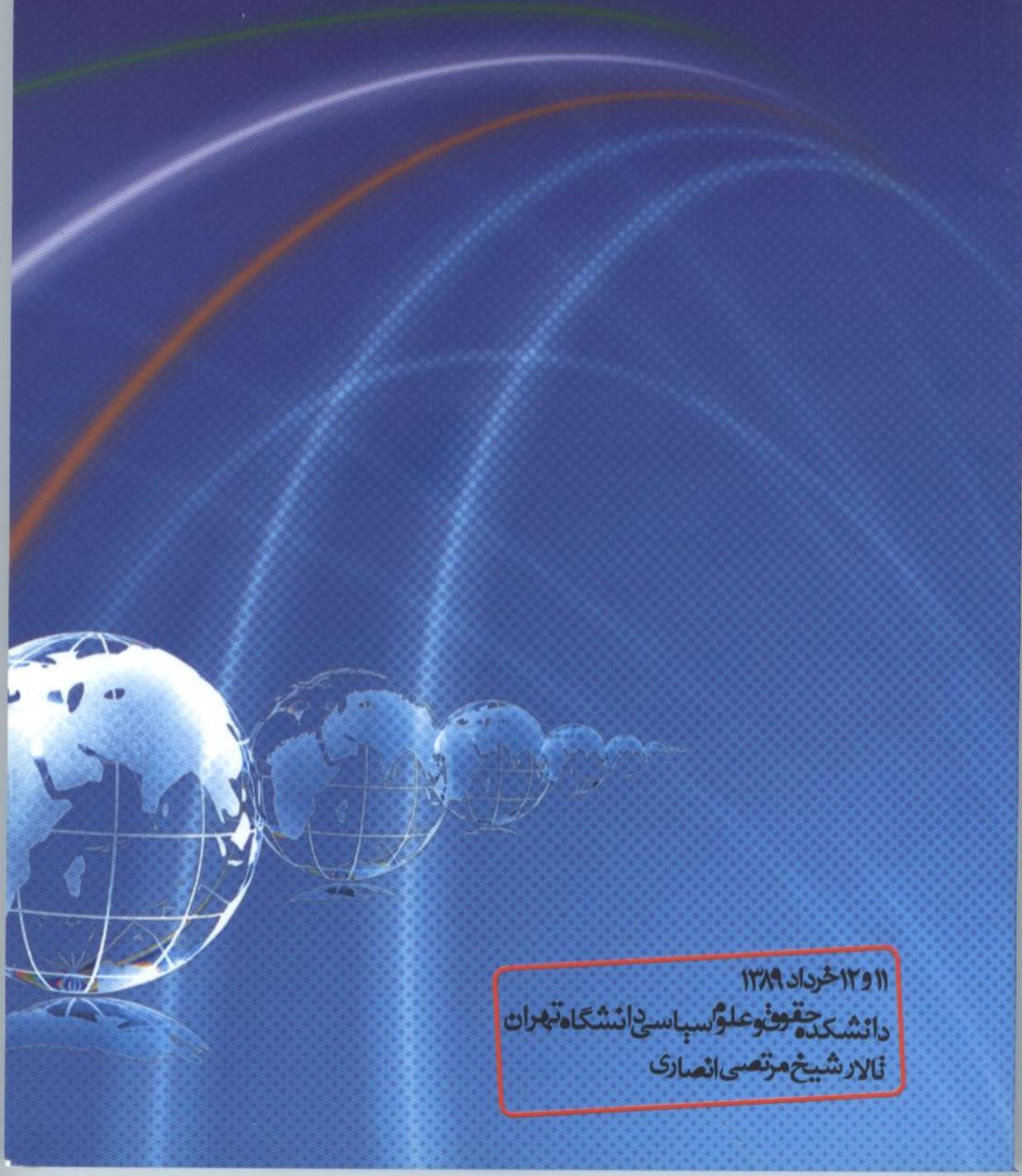

چهارمین همایش علمی انجمن علوم سیاسی ایران

ایران، سیاست، آینده شناسی

۱۳۹۱ خرداد
حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران
دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران
نالارشیخ مرتضی انصاری

اینترنت و آینده دیپلماسی / بهرام نوازنی	۱۲۷
آینده‌شناسی و برآورد محیط بین‌المللی: لازمه تصمیم‌گیری بهتر / محمود یزدان قام	۱۲۸
آینده‌شناسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	
آینده‌پژوهی در حوزه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / بابک ارسیا	۱۳۱
الرامات ژئوپلیتیکی حوزه دریایی خزر در آینده سیاست‌های منطقه‌گرایانه ایران در افق ۱۴۰۴ / امیرحسین‌الهامی	۱۳۳
سیاست خارجی پویا در قالب تعاملات منطقه‌ای / آرمین امینی / زهرا محمودی	۱۳۴
تأثیر بحران مالی ۲۰۰۸ بر سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا/جالینوسی / یوسف جعفری/سیداحمد موسوی	۱۳۶
عملکرد دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / عباسعلی جباری ثانی	۱۳۸
سیاست خارجی آینده‌نگر «موازنه تهدید» و امنیت ملی ایران در منطقه خاورمیانه / علی‌اکبر جعفری	۱۴۰
چالش‌های سیاست خارجی ایران در رابطه با اتحادیه اروپا از منظر آینده‌شناسی / محمد جعفر جوادی ارجمند / سکینه ببری گنبد	۱۴۲
راهکاری برای تصمیم‌گیری موفق‌تر در سیاست خارجی / امین چگنی	۱۴۳
چشم‌انداز سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: تعامل و یا تقابل؟ / امیرمحمد حاجی یوسفی	۱۴۴
امکان سنجی شکل گیری ائتلاف ایران، ترکیه، عراق، و سوریه در خاورمیانه جدید / امیرمحمد حاجی یوسفی / همت ایمانی	۱۴۵
هستی‌شناسی نخبگان جدید و آینده سیاست خارجی ج.ا. / غلامرضا حداد	۱۴۶
حوزه تمدنی ایران و آینده سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / جواد حق‌گو	۱۴۸
خلاء قدرت، آینده و فرصت‌های اقتصادی ایران در مناطق پیرامونی / جواد حق‌گو / حسین یارخی	۱۴۹
وابستگی متقابل اقتصادی، نخبگان تجاری - توزیعی و آینده روابط اقتصادی ایران با اتحادیه اروپا / جواد حق‌گو / مهرگان انگوشتی	۱۵۱
آینده‌شناسی چهت گیری سیاست خارجی ایران با استفاده از مدل SWOT (مطالعه موردي: سیاست خارجی ایران در افغانستان پس از تهاجم آمریکا) / محسن خلیلی / نسترن صالح‌نیا	۱۵۳
چشم‌انداز گفتمان نظری سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: بررسی گرینه‌های پیش‌رو / محمدرضا دهشیری	۱۵۵
آینده‌شناسی حوزه سیاست خارجی (با مطالعه بر حوزه‌های عملیاتی ج.ا. ایران در مقوله امنیت بین‌الملل) / رضا رحمتی	۱۵۷
آینده‌شناسی سیاست هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران / الهام رسولی ثانی‌آبادی	۱۵۹
دیپلماسی عمومی: ارزاری برای سیاستگذاری خارجی ایران در سپهر جهانی شدن / بهاره سازماند	۱۶۰
سیاست خارجی ایران و سازمان کنفرانس اسلامی: آینده‌شناسی فرصت‌ها و چالش‌های فراسو / رضا سیمیر	۱۶۲

لعله از مدل‌هایی که در این رشته مورد بررسی قرار گرفته است مدل SWOT می‌باشد. این مدل برای بررسی این امور مفید است و ممکن است در برخی از این امور مفید باشد. این مدل از دو بخش اصلی تشکیل شده است: یکی از این بخش‌ها مطالعه موردنیست که در آن این امور مورد بررسی قرار می‌گیرند و دیگری مطالعه پیش‌بینی که در آن این امور پس از تجزیه و تحلیل مورد بررسی قرار می‌گیرند.

آینده‌شناسی جهت‌گیری سیاست خارجی ایران با استفاده از مدل SWOT

(مطالعه موردنی: سیاست خارجی ایران در افغانستان پس از تهاجم آمریکا)

* دکتر محسن خلیلی

** نسترن صالح‌نیا

پیش‌بینی روندهای آینده بر پایه آگاهی‌های موجود، در علوم اجتماعی، اندک‌اندک رواج یافته است. علوم سیاسی نیز از این امر جدا نیست، به‌ویژه در عرصه سیاستگذاری/ تصمیم‌سازی (که سیاست خارجی نیز به عنوان یکی از مهم‌ترین این حوزه‌ها همواره مورد توجه سیاستگذاران و مقامات اجرایی بوده) مورد اعتنا قرار گرفته است. یکی از دشواری‌هایی که نظریه‌پردازان علوم سیاسی (به‌ویژه در زمینه سیاست خارجی/ سیاستگذاری در سیاست بین‌الملل) با آن مواجه‌اند، عبارت است از شناخت درست از وضعیت موجود و پیشنهاد راهکارهای مناسب برای دسترسی به آینده معقول با در نظر گرفتن کمترین هزینه/ بیشترین منفعت. اما به نظر می‌رسد بیشتر آینده‌نگرانی‌های سیاستگذاران، همواره با کثری‌هایی همزاد بوده است و بسیاری از پیش‌بینی‌ها/ راهکارهای ارائه شده، حالت تجویزی/ توصیفی به خود گرفته‌اند که برای عملگران عرصه سیاست‌پردازی در سیاست بین‌الملل، چندان قابل اعتماد نمی‌باشند. بنابراین، به نظر می‌رسد یکی از راهکارهایی که می‌توان به کاربرد آن تکیه نمود، بهره‌گیری میان رشته‌ای از مدل‌های موجود در دیگر دانش‌های همسایه علوم سیاسی/ روابط بین‌الملل است. از میان آنها، مدل SWOT (توانایی‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها، و تهدیدها) به عنوان برآیندی از همچو شی میان رشته‌ای (علوم سیاسی و مدیریت) قابلیت کاربرد دارد. این که آیا می‌توان از این مدل در عرصه سیاست خارجی برای بروز رفت از توصیف/ تجویز صرف بهره برد،

* دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه فردوسی

** کارشناس ارشد علوم سیاسی دانشگاه تربیت مدرس

پرسشی اساسی است. در این مدل، یک آمیزش مناسب میان دو دسته عوامل کمی / کیفی،
مد نظر قرار می گیرد؛ بنابراین می تواند نقشی ویژه در جهت کاربردی کردن آینده‌نگری‌ها
در حوزه سیاستگذاری سیاست خارجی داشته باشد. نگارندگان، کوشش می کنند برای
نشان دادن قابلیت / اعتبار کاربرد مدل SWOT در عرصه آینده‌نگری سیاست خارجی،
موقعیت گیری ایران را در مقابل افغانستان (به عنوان یک مطالعه موردی و در دوره پس از
تهاجم آمریکا) مورد تحلیل قرار دهند.

کلیدواژه‌ها: آینده‌شناسی، کاربردی بودن / میان‌رشته‌ای، سیاست خارجی، مدل SWOT، رفتار خارجی ایران، افغانستان.